

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра управління земельними ресурсами та земельного кадастру

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

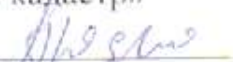
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	19 Архітектура та будівництво
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	193 Геодезія та землеустрій
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістр)
ФАКУЛЬТЕТ	Агробіотехнологічний

Робоча програма з науково-виробничої практики для здобувачів вищої освіти агробіотехнологічного факультету за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», магістерський рівень освіти / Укладачі: Прядка Т.М., Третяк А.М., Комарова Н.В., Комаров Д.Ю. – Біла Церква: БНАУ, 2021. – 14 с.

Укладачі: Прядка Т.М., кан.ekon. наук, доцент.
Третяк А. М., д-р.ekon.наук, професор.
Комарова Н.В., доктор філософії в галузі економіки (PhD).
Мазницький А.С., доктор технічних наук, професор.
Сіроштан Т.М., кан.ekon. наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри управління земельними ресурсами та земельного кадастру (Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри управління земельними ресурсами та земельного кадастру,
канд. економ. н., доцент Т.М. Прядка

Гарант ОП «Землеустрій та кадастр»
канд. економ. н., доцент Т.М. Прядка

Схвалено науково-методичною комісією агробіотехнологічного факультету
(Протокол №1 від 30 серпня 2021 р.)

Голова науково-методичної комісії, декан агробіотехнологічного факультету
канд. с.-г. н., доцент В.С. Хахула

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	5
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	6
4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	8
5. ПІДСУМКИ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ.....	9
6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	12

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Робоча програма науково-виробничої практики складена відповідно до «Положення про практичну підготовку студентів Білоцерківського національного аграрного університету», розробленого відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93, навчального плану підготовки фахівців зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітнього ступеня «магістр» Білоцерківського НАУ. Практика є обов'язковим компонентом підготовки здобувачів вищої освіти.

Науково-виробнича практика є видом навчальної діяльності, основою проведення наукових досліджень з обраної теми магістерської роботи та початком трудової діяльності майбутніх фахівців. В основі науково-виробничої практики лежить активна трудова діяльність здобувачів вищої освіти на підприємстві, особиста участь їх у виробничому процесі в якості членів колективу підприємства.

Згідно з навчальним планом на проходження науково-виробничої практики виділено всього 270 академічних годин (9 кредитів ECTS).

Терміни і тривалість науково-виробничої практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» ОС «Магістр»

Семестр	Тривалість практики			Форма контролю
	тижні	години	кількість контролю кредитів ECTS	
2	17	270	9	Захист звіту з практики

Базами науково-виробничої практики можуть бути:

- 1) центральний апарат та територіальні органи спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів;
- 2) державне підприємство "Науково-дослідний інститут землеустрою", а також державні підприємства, регіональні науково-дослідні та проектні інститути землеустрою;
- 3) державне підприємство "Центр державного земельного кадастру" та його регіональні філії та районні і міські відділи;
- 4) юридичні особи - суб'єкти господарської діяльності, що виконують землевпорядні, землеоціночні, топографо-геодезичні та картографічні роботи та мають ліцензії на провадження відповідних видів діяльності.

У порядку виключення допускається проходження практики на базі виконавчих органів міських рад у складі підрозділів, що на які покладено повноваження щодо регулювання земельних відносин.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета науково-виробничої практики для здобувачів вищої освіти полягає у закріпленні теоретичних знань та забезпеченні професійної підготовки майбутніх фахівців ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», проведення досліджень та збір фактичного матеріалу для виконання магістерської наукової роботи. Від якості організації науково-виробничої практики, місця її проведення, залежить рівень кваліфікації майбутніх фахівців, знання та уміння реалізовувати ними складні науково-виробничі процеси.

Проходження науково-виробничої практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» таких загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

ЗК15. Усвідомлювати законодавчо визначену відповідальність за якість виконуваних робіт.

СК04. Знання спеціалізованого програмного забезпечення і ГІС систем в сфері землеустрою, державного земельного та містобудівного кадастру, створення і використання баз геопросторових даних, проведення моніторингу і охорони земель.

СК09. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, що впливають на прийняття рішень у сфері управління земельними ресурсами та землевпорядкуванням.

Очікувані результати навчання:

ПРН03. Володіти технологіями і методиками планування і виконання геодезичних, топографічних і кадастрових знімів та комп'ютерного оброблення результатів знімів в геоінформаційних системах.

ПРН 05. Володіти методами організації землевпорядного виробництва від польових вимірювань до менеджменту та реалізації землевпорядної продукції на основі використання знань з основ законодавства і управління виробництвом.

ПРН 08. Використовувати методи збирання інформації у сфері землеустрою, її систематизації і класифікації відповідно до поставленого проектного або виробничого завдання.

ПРН 11. Розробляти проекти землеустрою, землевпорядної і кадастрової документації та документації з оцінки земель, складати карти і готувати кадастрові дані із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем і цифрової фотограмметрії.

ПРН 13. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

ПРН 14. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей залежно від мети досліджень.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження науково-виробничої практики здобувачі вищої проводять дослідження для виконання кваліфікаційної роботи. Одержані результати досліджень здобувачі вищої освіти доповідають на наукових студентських конференціях.

Перед виїздом на практику зі здобувачами вищої освіти проводять інструктаж з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

Після прибуття на місце практики здобувачі вищої освіти зобов'язані звернутися до керівника практики від бази практики та разом з ними скласти план-графік проходження практики на окремих об'єктах, який повинен впливати з програми науково-виробничої практики.

Під час проходження науково-виробничої практики здобувачів вищої освіти можуть зарахувати на платні посади за профілем спеціальності; при цьому вони повинні також виконувати програму виробничої практики.

Організація практики забезпечується керівництвом практики від навчального закладу та бази практики.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

організовує виробничу практику спільно з керівником практики від бази практики;

узгоджує питання проходження науково-виробничої практики з базами практики;

забезпечує високу якість проходження практики здобувачами вищої освіти у відповідності з учбовим планом та цією програмою;

організує, виходячи з учбових планів і програм, на базах практики спільно з керівниками від виробництва обов'язкові учбові заняття та інструктажі з питань земельних відносин, ведення державного земельного кадастру, проведення землеустрою, забезпечення охорони земель, досягнення високих показників економіки, організації та управління землекористуванням;

здійснює контроль за забезпеченням базою практики нормальних умов праці, контролює проведення із здобувачами вищої освіти обов'язкових інструктажів з питань охорони праці, техніки безпеки, науково-виробничої санітарії, пожежної безпеки та правил дорожнього руху;

контролює виконання практикантами внутрішнього трудового розпорядку;

розглядає звіти здобувачів вищої освіти про проходження практики, оцінює рівень підготовки звітів та рівень знань здобувача вищої освіти в процесі захисту звіту, вносить пропозиції щодо поліпшення практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Відповідальність за організацію процесу науково-виробничої практики на базі практики покладається на керівника підприємства, організації, установи.

Загальне керівництво практикою покладається на керівника структурного або виробничого (структурного) підрозділу. Безпосередне

керівництво науково-виробничою практикою здобувачів вищої освіти покладається на висококваліфікованих фахівців виробничих (структурних) підрозділів. Покладання цих обов'язків здійснюється відповідно до наказу по базі практики.

Підприємства, організації, установи - бази практики:

організують і проводять практику здобувачів вищої освіти відповідно до чинного законодавства;

забезпечують здобувачів вищої освіти такими місцями практики та виробничими завданнями, які б забезпечували найвищу ефективність проходження практики та закріплення професійних знань та навичок у здобувачів вищої освіти - майбутніх фахівців у галузі землеустрою та кадастру;

створюють необхідні умови для отримання здобувачами вищої освіти знань із спеціальності з питань економіки, організації, технології, планування і управління виробництвом, наукової організації праці, організації науково-дослідних робіт тощо;

дотримуються встановлених навчальними закладами календарних строків проходження практики;

надають можливість практикантам користуватися наявною літературою та технічною документацією;

надають допомогу у підготовці звіту про проходження практики;

проводять обов'язкові інструктажі з техніки безпеки, охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та правил дорожнього руху, ввідний інструктаж на робочому місці, незалежно від того зараховується практикант на робоче місце чи виконує певні обсяги робіт, як практикант;

забезпечують і контролюють дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку, встановленому на базі практики;

застосовують заходи заохочення за зразкове виконання своїх обов'язків в період практики;

накладають, в разі необхідності, стягнення за допущені порушення правил внутрішнього розпорядку;

несуть відповідальність за нещасні випадки, що трапилися із практикантами на базі практики з вини бази практики відповідно до чинного законодавства.

Керівник виробничою практикою від бази практики:

організовує виробничу практику спільно з керівником практики від навчального закладу;

знайомить здобувачів вищої освіти з організацією робіт на конкретному робочому місці, технологічним процесом, обладнанням, технічними засобами і їх експлуатацією, економікою виробництва, охороною праці тощо;

навчає здобувачів вищої освіти - практикантів безпечним методам роботи;

контролює ведення здобувачами вищої освіти щоденників, підготовку звітів про проходження практики;

готує характеристику на здобувача вищої освіти - практиканта, що містить дані про виконання програми практики та індивідуальних завдань, кваліфікованість та добросовісність виконання практикантом завдань практики, його ставлення до роботи, участь у громадських заходах на базі практики;

звітується перед керівництвом бази практики за рівень організації, повноту та якість проведеної практики.

4.ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Науково-виробнича практика передбачає ознайомлення та участь практикантів у виконанні окремих елементів наступних землепорядних та земельно-кадастрових робіт:

- 1) проведення кадастрового зонування;
- 2) проведення кадастрових зйомок;
- 3) здійснення державної реєстрації земельних ділянок;
- 4) ведення обліку кількості та якості земель;
- 5) розробка регіональних програм використання та охорони земель;
- 6) розробка схем землеустрою районів (районів в містах);
- 7) розробка техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель сіл, селищ, міст;
- 8) розробка проектів землеустрою щодо встановлення і зміни адміністративно-територіальних утворень;
- 9) розробка проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення;
- 10) розробка проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій оздоровчого призначення;
- 11) розробка проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій рекреаційного призначення;
- 12) розробка проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій історико-культурного призначення;
- 13) розробка проектів землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг та водоохоронних зон уздовж річок, морів, навколо озер, водосховищ та інших водойм;
- 14) розробка проектів землеустрою щодо встановлення захисних, охоронних та інших зон з особливими умовами користування;
- 15) розробка проектів землеустрою щодо формування земель комунальної власності територіальних громад (за межами населених пунктів);
- 16) розробка проектів розмежування земель державної та комунальної власності населених пунктів;
- 17) розробка проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок;
- 18) розробка проектів землеустрою щодо створення нових та

- впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань;
- 19) розробка проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;
  - 20) розробка проектів землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;
  - 21) розробка проектів землеустрою щодо консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;
  - 22) розробка робочих проектів землеустрою;
  - 23) розробка технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);
  - 24) розробка технічної документації із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку;
  - 25) розробка спеціальних тематичних карт і атласів стану земель та їх використання;
  - 26) розробка планів земельно-господарського устрою населених пунктів;
  - 27) розробка технічної документації з бонітування ґрунтів;
  - 28) розробка технічної документації з економічної оцінки земель;
  - 29) розробка технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок:
    - сільськогосподарського призначення;
    - земель населених пунктів;
    - несільськогосподарського призначення (за межами населених пунктів);
  - 30) проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок.
Крім того, проводиться ознайомлення та участь у проведенні:
    - 1) топографо-геодезичних та картографічних робіт при проведенні землеустрою та веденні державного земельного кадастру;
    - 2) інвентаризації земель при здійсненні землеустрою;
    - 3) обстежень земель при здійсненні землеустрою (ґрунтових, геоботанічних, лісомеліоративних та лісотаксаційних, гідромеліоративних тощо);
    - 4) надання консалтингових послуг з питань землеустрою;
    - 5) визначення розмірів втрат:
      - сільськогосподарського виробництва;
      - лісогосподарського виробництва;
      - завданих обмеженням у землекористуванні;
      - завданих погіршенням якості земель внаслідок встановлення охоронних, санітарних та інших захисних зон;
    - 6) визначення розмірів збитків власників землі та землекористувачів.

5. ПІДСУМКИ НАУКОВО-ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

За результатами проходження науково-виробничої практики практикантом складається звіт про її проходження, що включає наступні обов'язкові елементи:

- титульна сторінка;
- характеристика бази практики, яка включає опис: назви бази практики, форма власності, відомче підпорядкування, керівництво, адреса, структура (кількість підрозділів, їх назви, кількість працюючих), наявність ліцензій на провадження окремих видів господарської діяльності, основні види робіт, що виконуються підрозділом (підрозділами), до якого (яких) закріплений практикант;
- календарний план проходження практики;
- пояснювальна записка, що містить опис основних видів робіт, що виконувалися практикантом під час проходження практики (20-40 сторінок друкованого тексту);
- щоденник науково-виробничої практики;
- характеристика здобувача від бази практики;
- додатки, до яких вибірково включаються копії документації із землеустрою, земельно-кадастрової документації та іншої технічної документації, що підготовлені за участі практиканта та дають змогу із достатньою повнотою охарактеризувати якість виконання практикантом виробничих завдань та розроблених ним проектно-технологічних рішень.

Захист звіту за результатами практики здійснюється публічно перед комісією, що формується деканатом агробіотехнологічного факультету до складу якої входять ведучі курсів освітньої підготовки випускових кафедр і представники деканату.

Для захисту звіту здобувачеві вищої освіти виділяється час в межах 10 хвилин. Після закінчення доповіді практикант відповідає на запитання членів комісії та присутніх на захисті. Відповіді мають бути чіткими та переконливими. Звіт про проходження науково-виробничої практики оцінюється в межах від 0 до 100 балів включно згідно критеріїв оцінювання.

Оцінювання успішності проходження виробничої практики

№ п/п	Вид контролю	Бали(max)
1	Рівень виконання завдань практики	50
2	Оформлення звіту (відповідність вимогам)	20
3	Виступ з доповіддю під час презентації та захисту звіту	20
4	Відповіді на запитання	10
	Загальна сума балів	100

Студент отримує:

- оцінку «відмінно» (А) за умови, якщо при написанні звіту він повністю виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків перебігу явищ

(процесів), при цьому під час захисту звіту показав вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, абстрагувати і конкретизувати, класифікувати і систематизувати матеріал та запропонував ряд заходів щодо вдосконалення діяльності підприємства, до розробки яких підійшов творчо;

- оцінку «добре» (B, C) – студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ 45 (процесів), при цьому під час захисту продемонстрував вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією, що стосується результатів роботи підприємства;

- оцінку «задовільно» (D, E) – студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, але висновки зроблені без урахування причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому під час захисту не достатньо продемонстрував вміння та навички роботи з документацією та інформацією щодо результатів діяльності підприємства;

- оцінка «незадовільно» (FX) – неякісне виконання завдань та оформлення звіту. Студент показав недостатнє розуміння сутності питань, що висвітлюються, невміння застосовувати знання при вирішенні практичних завдань. Характеристика студента стосовно ставлення до практики та трудової дисципліни задовільна. Такий звіт повинен бути допрацьований і повторно винесений на захист;

- оцінка «незадовільно» (F) – студент не пройшов практику у встановлений термін без поважних причин або не подав на кафедру звіт з практики у встановлений термін.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться в оцінку за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	Кількість набраних балів
«Відмінно»	Відмінно – відмінне виконання та захист звіту	A	90-100
«Добре»	Дуже добре – якісне виконання та захист звіту з несуттєвими неточностями	B	82-89
	Добре – загалом якісне виконання та захист звіту, з кількома незначними помилками	C	75-81
«Задовільно»	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	64-74
	Достатньо – виконання та захист звіту задовольняє	E	60-63

	мінімальні критерії для позитивної оцінки		
«Незадовільно»	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота над звітом з можливістю повторного захисту	FX	35-59
	Незадовільно – з обов’язковим повторним проходженням практики	F	1-34

Оцінка за науково-виробничу практику вноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки здобувача вищої освіти на рівні з оцінками за теоретичне навчання. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму науково-виробничої практики і не атестований за її результатами комісією, відраховується із закладу здобувачів вищої освіти.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Земельний кодекс України : наук.-практ. Коментар; [за ред. В.І. Семчика]. Київ: Ін-Юре, 2018. 676 с.
2. Землеустрій та охорона земель. URL: <http://land.gov.ua/icat/zemleustrii-ta-okhoronazemel/>
3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. С. 141. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. . Мартин А.Г., Тихенко О.В. Земельний кадастр. Частина II: навчальний посібник. К.: Компрінт, 2018. 452 с.
5. Ступень М.Г., Гулько Р.Й., Микула О.Я. та ін. Теоретичні основи державного земельного кадастру: навчальний посібник. 2-ге видання. Львів: «Новий світ – 2000», 2007. 336с.
6. Новаковська І.О. Економіка землекористування. Навч. посіб. Київ. Аграр. наука, 2018. 400 с.
7. Про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 15. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF>
8. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
9. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2016. № 831. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/831-2016-п>.
10. Про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення: Міністерство аграрної політики України від 26.02.2004 р. № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-04>
11. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.

12.Третяк А.М., Другак В.М., Колганова І.Г. Стандартизація та нормування у землеустрої : навч. посіб. К. : «Агроосвіта», 2013. – 224 с.

13.Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування : Монографія. – К.: ЗАТ «ВПОЛ», 2012. – 444 с.

12. Третяк А.М. Колганова І.Г. Землевпорядне проектування: упорядкування існуючих сільськогосподарських землеволодінь та землекористувань та їх угідь. К.: ТОВ «ЦЗРУ». 2007. – 210 с.

13. Третяк А.М., Гетманьчик І.П.Землевпорядне проектування: еколого-економічні засади формування землекористування природно-заповідних територій. — К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2011. 254 с.

14. Новаковський Л.Я., Добряк Д.С., Третяк А.М., та ін. Еталон технічної документації щодо встановлення обмежень і обтяжень у використанні земель сільськогосподарських підприємств. К.: ІЗУ УААН, 2000.

15. Третяк А.М., Шквир М.І. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів та сільськогосподарського землекористування. – К.: ІЗУ УААН, 2001.

16. Новаковський Л.Я., Добряк Д.С., Третяк А.М. Методичні рекомендації щодо порядку розробки та складання земельно-агротехнічного паспорта сільськогосподарського формування. – К.: ІЗУ УААН, 2001.

17. Новаковський Л.Я., Добряк Д.С., Третяк А.М. Методичні рекомендації щодо процедури відновлення прав громадян на земельну частку (пай). – К.: ІЗУ УААН, 2000.

18. Третяк А.М. Наукові основи землеустрою: Навчальний посібник. – К.: ТОВ ЦЗРУ, 2002.

19. Третяк А.М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посібник / Третяк А.М. – К.: Вища освіта, 2006. – 528 с.

20. Третяк А.М., Другак В.М. Землеустрій при формуванні меж територій, реалізації земельних та економічних інтересів сільських, селищних та міських рад: Методичні рекомендації. – К.: ІЗУ УААН, 2003.

21. Кривов В.М. «Основи землевпорядкування: навч. посіб. Для підготовки бакалаврів у вищ. Навч. закл. II-IV рівнів акредитації / - К.: Урожай, 2008. – 324с.

22. Третяк А. М. Класифікація земель за категоріями, типами землекористування, цільовим призначанням та дозволене використання земель / А. М. Третяк, Й. М. Дорош // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 5. – С. 20–31.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру: веб-сайт. URL: <https://land.gov.ua/>

3. Публічна кадастрова карта України: веб-сайт. URL:

<https://map.land.gov.ua/>

4. Геопортал: веб-сайт. URL: <https://геоportalua.com/ua/otg>